

Kultur & Nöje

Författarmöte: Tomas Andersson

Tomas Andersson har fördjupat sig i Mellanösterns historia och samhällsliv, tillsammans med författarkollegan Stefano Foconi. "Det är bra att vara två", säger han om deras mångåriga samarbete. Bild: Marita Adamsson

Tar sig nära rädslan och livet i Israel och Palestina

"Vi lever i ett genommilitariserat samhälle där unga människor tvingas bli soldater och skjuta andra människor, människor som utmålas som våra fiender." Orden kommer från Dana Goldberg, filmare i Tel Aviv.

Hon citeras i den nyutkomna boken *I skuggan av muren*. Författaren är duon Tomas Andersson från Grebbestad och Stefano Foconi från Stockholm, som rest tillsammans i Mellanöstern i 20 år och redan skildrat en rad av dess länder i bokform.

I samtalet med Dana Goldberg säger hon också att hennes hemland blir alltmera likt "ett slags Tyskland

under 1930-talet" och berättar om högergruppers angrepp på vänsterdemonstranter, med poliser som passiva åskådare, och om en kulturminister som uppfattar konstnärer som terrorister. Så tillägger hon att det hon säger är ett brott mot lagen, att det är förbjudet i hennes hemland att se likheter mellan Israel och Nazi-Tyskland.

– Hon ger en bra bild av den schi-

zofrena rädsla som finns i Israel, säger Tomas Andersson.

Han beskriver Israel som en statsbildning på lerfötter, utan skriven författning och grundlag och vars premiärminister Benjamin Netanyahu är beroende av små religiösa partier långt ut på högerkanten.

– Det är riktiga mörkerkrafter. Israel skulle kunna bli en teokrati, som Iran.

Tomas Andersson är i Strömstad för att serva bilen och passar på att möta mig för att berätta om sin bok. Han kisar mot vårsolen och konstaterar att sådana här uttalanden lätt kan ge honom stämpel som antisemit. Det sista han själv skulle kalla sig, han som har många israeliska vänner.

– Men det har blivit så att man betraktas som antisemit om man kritiserar Israel. Eller som "självhatare jude". Men många intellektuella judar i utlandet har svidande kritik mot Israel.

Tanken på enheten "en stat, ett språk och en religion" är ett problem, konstaterar han.

Men det är inte konfrontationer med de här synsätten som präglar bokens många intervjuer. Hans och Stefano Foconis återkommande gemensamma resor i landet handlar i stället om att komma livet och känslorna nära, låta människor de möter ge sin bild av tillvaron, utveckla sina tankar. Men ibland blir det svårt att inte säga emot. När en bosättare på Västbanken förklarar att de aldrig kommer att ge tillbaka en millimeter av landet, om de inte garanteras hundra procentig fred, slinker det ur Stefano: "Problemet är väl att ni aldrig, oavsett vilket, kommer att ge tillbaka något land."

”*Det är riktiga mörkerkrafter. Israel skulle kunna bli en teokrati, som Iran.*

Tomas, som skriver det kapitlet, skildrar hur kvinnan tittar på dem och kontrar med en förutsägelse om att det kommer att gå illa för Sverige, som släppt in så många muslimer från Mellanöstern. Men för det mesta är samtalsklimatet lugnt och vänligt, både när de talar med israeler och palestinier. De bågge svenskarna frågar och lyssnar, ofta breder tankfull tystnad ut sig och ger plats för reflekterande tankar som kan föra bort från det svartvita, lyfta fram det mänskliga.

Sedan plockar författarna in essäer mellan intervjuerna, som kastar ljus över historien och nutiden. Inte sällan leder det till kollision mellan den offentliga retoriken och faktiska förhållanden.

Regeringen i Israel agerar strategiskt och medvetet, säger Tomas Andersson, och tar arkeologin som exempel.